

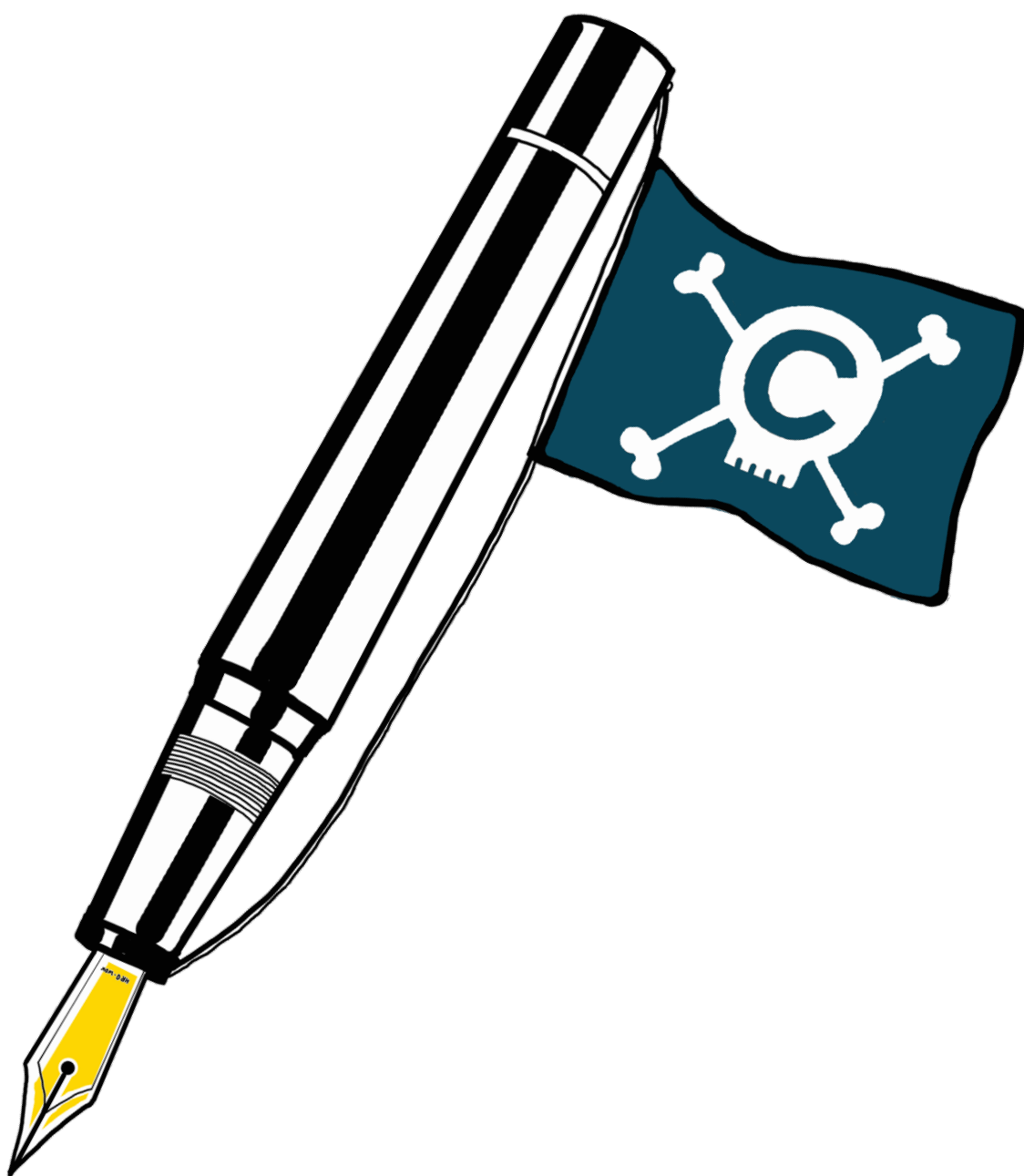
Mediatheek

hr.nl/mediatheek
mediatheek@hr.nl

APA

Verwijswijzer

Gebaseerd op **APA-stijl 7^e editie**

Kom kennis maken!
Kennis & Informatie - OeO
APA Verwijswijzer Versie 08.2024

Inhoudsopgave

1. Waarom verwijzen	3
2. Verwijzen in je tekst	4
Verwijzing bij citaat:	4
Verwijzing bij parafrase:	4
3. Verwijzen in de bronnenlijst.....	5
Bronnenlijst: Het aantal auteurs	6
Boek of e-boek	7
Hoofdstuk uit een samengesteld boek.....	7
Krantenartikel.....	7
Tijdschriftartikel (artikel uit tijdschrift, journal, e-journal).....	8
Naslagwerk (woordenboek, encyclopedie, e.a)	8
Internetbron (websites, online tekstbestanden, e.a.).....	9
Gegevens uit Databank (MarketLine, NEN Connect, Cochrane, e.a.).....	9
Informeel publicatie (rapport, proefschrift, afstudeeropdracht, stageverslag, e.a.)	10
Computerprogramma (bv. app, video game).....	11
Generatieve AI (ChatGPT, Copilot, Gemini, e.a).....	11
Dataset	11
Audiovisuele bron (Tv-serie, YouTube, geluidsbestand, e.a.)	12
Sociale Media (TikTok, Instagram, e.a.).....	12
Digitale leeromgeving, Intranet (Teams, HINT, LMS, e.a.)	12
Eigen onderzoeksresultaten (Interviews, enquêtes, observaties)	12
Persoonlijke communicatie	13
Jurisprudentie.....	13
Parlementair document	13
4. Tabel, figuur en afbeelding	14
5. Ontbrekende of afwijkende gegevens.....	15
6. Internationale APA-regels.....	15
Checklist APA-richtlijnen.....	16
Bronnenlijst.....	17

1. Waarom verwijzen

Als je onderzoek doet voor een eigen publicatie, zoals een artikel of afstudeerscriptie, maak je gebruik van bestaande literatuur en andere informatiebronnen. Teksten en ideeën van anderen gebruiken in een eigen publicatie is toegestaan, mits je de originele bron vermeldt. Dit betekent dat je een verwijzing in de tekst moet zetten waaruit blijkt wat de oorspronkelijke bron is. Doe je dit niet, dan pleeg je plagiaat.

Let op zelfplagiaat

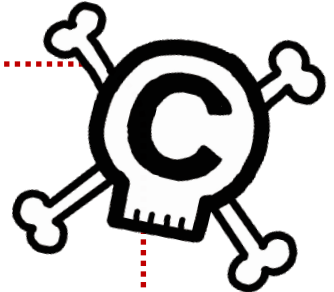
Hergebruik je iets uit een eerder gemaakt verslag of opdracht, dan is bronvermelding ook verplicht!

In de bronnenlijst

Student, A. (jaartal). *Titel* [Omschrijving]. Onderwijsinstelling.

Van Dijk, A. (2023). *De missie en visie van ROdam* [Verslag]. Hogeschool Rotterdam.

In je tekst: ...in het verslag (Van Dijk, 2023) dat ik vorig jaar maakte...

Plagiaat is het overnemen van teksten, audiovisueel materiaal, gedachten of redeneringen van anderen en deze laten doorgaan voor eigen werk. Vaak gaat plagiaat samen met het schenden van het auteursrecht, maar dat is niet altijd het geval.

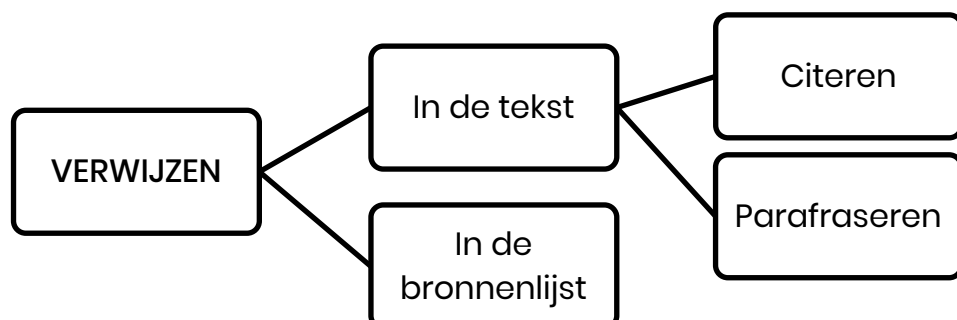
Je kunt plagiaat voorkomen door de bron te vermelden als je:

- Een citaat van iemand overneemt;
- Ideeën, meningen of theorieën van iemand gebruikt (parafraseren);
- Informatie gebruikt, zoals statistieken of grafieken, die data bevatten die door iemand anders zijn verzameld;
- Informatie gebruikt zoals tekeningen, foto's of geluidsfragmenten.

Het doel van bronvermelding is:

- Plagiaat voorkomen;
- Vindbaarheid: uit de bronnenlijst wordt duidelijk waar de informatie kan worden teruggevonden (in een boek, op het internet, etc.);
- Controleerbaarheid: de gevonden informatie is goed begrepen en verwoord.

Door een uniforme stijl te gebruiken zijn teksten en bronvermeldingen overal ter wereld herkenbaar. Binnen Hogeschool Rotterdam gebruiken we onder andere de APA-richtlijnen (editie 7), afkomstig van de American Psychological Association. Let op: Bronvermelding in voetnoten is binnen de APA-verwijsstijl niet toegestaan. Binnen de APA-verwijsstijl is het verplicht om op twee plekken in je verslag of rapport te verwijzen: In je tekst en in de bronnenlijst.

2. Verwijzen in je tekst

Dit hoofdstuk behandelt de regels van het verwijzen in de tekst volgens de APA-richtlijnen en wat het verschil is tussen citeren en parafraseren. Bij elk stuk informatie dat je in je verslag of rapport wilt gebruiken, maar dat je niet zelf hebt bedacht, moet je verwijzen. Oftewel: bij elke zin waarin je een mening, idee of theorie weergeeft die je niet zelf hebt bedacht, moet je een verwijzing plaatsen. Je kunt dit in je tekst op twee manieren weergeven: je kunt iets citeren (iets letterlijk overnemen) of je kunt iets parafraseren (iets in je eigen woorden zeggen).

Verwijzing bij citaat:

(Achternaam van de auteur(s), jaartal van publicatie, paginanummer(s))

Verwijzing bij parafraze:

(Achternaam van de auteur(s), jaartal van publicatie, eventueel paginanummer(s))

<p>1 auteur</p> 	<p>Citeren</p> <ul style="list-style-type: none">▪ “Bla bla bla” (Brand-Gruwel, 2019, p. 178).▪ Brand-Gruwel (2019) zegt hierover: “Bla bla bla” (p. 178). <hr/> <p>Parafraseren</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Bla bla (Eisenberg, 2020).▪ Volgens Eisenberg (2020) bla bla (p. 178).▪ Het Centrum voor Ethiek en Gezondheid (z.d.) bla bla.
<p>2 auteurs</p> 	<p>Citeren</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Uyttendaele en De Vries (2018, p. 6) stellen dat: “Bla bla”.▪ “Bla bla bla” (Uyttendaele & De Vries, 2018, p. 6).▪ Volgens Uyttendaele en De Vries (2018) “bla bla” (p. 6). Ook stellen ze “bla bla” (p. 35). <hr/> <p>Parafraseren</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Volgens Brand-Gruwel en Wopereis (2019) bla bla.▪ Bla bla (Brand-Gruwel & Wopereis, 2019).
<p>3+ auteurs</p> 	<p>Citeren</p> <ul style="list-style-type: none">▪ “Bla bla” (Offringa et al., 2018, pp. 245-246).▪ Volgens Offringa et al. (2018) is dit “bla” (p. 245) en “bla” (p. 250). <hr/> <p>Parafraseren</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Bla bla (Offringa et al., 2018).▪ Offringa et al. (2018) stellen dat bla bla. <p>Noem bij 3 of meer auteurs alléén de eerste auteur gevolgd door ‘et al.’ (Latijnse afkorting voor et alii = en anderen).</p>

3. Verwijzen in de bronnenlijst

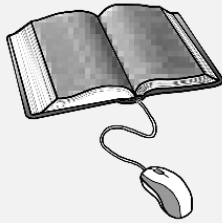
Alle bronnen waarnaar je in je tekst verwijst, neem je op in de bronnenlijst (persoonlijke communicatie uitgezonderd). Simpel gezegd; de korte verwijzing in de tekst verwijst naar de complete verwijzing in de bronnenlijst. Bronnen waarnaar niet verwezen wordt in de tekst komen dus ook niet in de bronnenlijst. Elk 'soort' bron heeft een andere manier van verwijzen. Daarnaast spelen ook het aantal en soort auteurs een belangrijke rol.

LET OP:

- De bronnenlijst vormt een apart onderdeel en komt na de hoofdtekst.
- De bronnenlijst vermeldt alle gebruikte bronnen in alfabetische volgorde.
- De volgorde van de auteursnamen is gelijk aan die in de publicatie.
- Een 2^e of latere druk vermeld je tussen haakjes na de titel.
1^e editie of oplagen niet vermelden.

Bronnenlijst: Het aantal auteurs	
<p>1 auteur</p> 	<p>Grit, R. (2015). <i>Projectmanagement: projectmatig werken in de praktijk</i> (7e druk). Noordhoff.</p> <p>In je tekst: (Grit, 2015)</p>
<p>2 auteurs</p> 	<p>Koetzier, W., & Brouwers, R. (2015). <i>Basisboek bedrijfseconomie: Theorie</i> (10e herziene druk). Noordhoff.</p> <p>In je tekst: (Koetzier & Brouwers, 2015)</p>
<p>3-20 auteurs</p> 	<p>Leenen, H. J. J., Dute, J. C. J., Gevers, J. K. M., Legemaate, J., De Groot, G. R. J., Gelpke, M. E., & De Jong, E. J. C. (2014). <i>Handboek gezondheidsrecht</i> (6e druk). Boom Juridische Uitgevers.</p> <p>In je tekst: (Leenen et al., 2014)</p>
<p>20+ auteurs</p> 	<p>Van Ene, E., Tweedes, F., Van Drie, D., Viertjes, F., Vijfkens, B., Zessen, G., Zevenkamp, D. M., Van Acht, M., Nogens, C., McTen, X., Den Elf, H., Twaalfs, U., Dertiens, O., Veertiennia, J., Vijftiens, D., Van der Zestinius, A., Zevent, K., Achtiens, R., Negentiers, R., . . . Den Laatsten, Z. (2024). <i>Waarom zoveel auteurs?</i> Hogeschool Rotterdam.</p> <p>In je tekst: (Van Ene et al., 2021)</p> <p>→ Noem tot en met 20 auteurs <u>alle</u> namen. Noem bij 20+ auteurs de eerste 19 namen, daarna . . . (het beletseltken), gevolgd door de laatste auteur. Gebruik in dit laatste geval géén &-teken.</p>

Boek of e-boek

Hoofdstuk uit een samengesteld boek

Papier:

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). *Titel boek* (X^e ed.). Uitgever. Baarda, B., Van der Hulst, M., & De Goede, M. (2017). *Basisboek interviewen: Handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews* (4e herziene druk). Noordhoff.

Online:

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). *Titel boek* (X^e ed.). Uitgever. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <https://...> Hart, M. (1991). *Papier is zóó 1990*. Gutenberg. Geraadpleegd op 15 juli 2024, van <https://...>

→ **Meerdere uitgevers?** Noem ze allemaal.

→ **Geen auteur, wel redacteur?** Noem redacteur(en) gevolgd door afkorting (Red.)/(Reds.).

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). Titel hoofdstuk. In Voorletter(s). Achternaam redacteur boek (Red.), *Titel boek* (pp. xx-xx). Uitgever.

Hooft, L. et al. (2008). De Cochrane Collaboration. In M. Offringa, W. J. J. Assendelft, & R. J. P. M. Scholten (Reds.), *Inleiding in evidence-based medicine: Klinisch handelen gebaseerd op bewijsmateriaal* (4e herziene druk, pp. 234-244). Bohn Stafleu van Loghum.

→ **Let op:** Alleen verwijzing 'hoofdstuk uit samengesteld boek' gebruiken als auteur van het hoofdstuk anders is dan auteur/redacteur van het hele boek.

Krantenartikel

Papier, Nexis Uni, online versie van papieren krant:

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar, dag maand). Titel artikel. *Naam krant*, paginanummer(s).

Peeperkorn, M. (2017, 18 mei). Globalisering anders bekeken. *De Volkskrant*, pp. 10-11.

In de tekst: (Peeperkorn, 2017)

Online:

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar, dag maand). Titel artikel. *Naam krant*. Geraadpleegd op dag maand jaar, van [https://](https://...)

Remie, M., & Veldhuis, P. (2021, 14 juli). Geen mobieltjes maar frisbees, leerlingen hebben orde en regelmaat nodig. *NRC*. Geraadpleegd op 15 juli 2024, van [https://](https://...)

→ **Nieuwswebsites:** Kijk voor nieuwssites zoals NU.nl bij onderdeel 'Internetbron'.

→ **Naam auteur onbekend?** Begin bronvermelding met de titel: *Piepschuim is togetherness*. (2021, 7 juli). *Het Parool*, p. 19.

In de tekst: ("Piepschuim is togetherness", 2021)

Tijdschriftartikel

(artikel uit tijdschrift, journal of e-journal)

Papier / Online, uit databank:

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). Titel artikel. *Naam Tijdschrift*, jaargang(nummer), paginanummer(s).

Weperen, P. W., Van Backx, F. J. G., & Huisstede, B. M. A. (2017). Het effect van sport op Multiple Sclerose: bevindingen van patiënten en professionals. *Sport & Geneeskunde*, 50(1), 16-28.

→ **Uit databank:** Naam databank, URL en raadpleegdatum niet vermelden. Databases zijn gratis beschikbaar voor studenten, docenten en onderzoekers via de HR-bibliotheek. Voor een overzicht van beschikbare databases en geselecteerde hoogwaardige niet-databasebronnen, ga naar Hr.nl/databases.

Let op: Zijn de gegevens alléén verschenen in de databank en niet (oorspronkelijk) elders, raadpleeg dan het gedeelte "Gegevens uit databank".

→ **DOI:** Wetenschappelijke artikelen hebben vaak een DOI. Dit is een stabiele link. Vermeld, zo mogelijk, de DOI aan het einde van de bronvermelding.

Online, niet uit databank:

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). Titel artikel. *Naam Tijdschrift*, jaargang(nummer), paginanummer(s). DOI*/Geraadpleegd op dag maand jaar, van <http://...>

Herbst, D. M., Griffith, N. R., & Slama, K. M. (2014). Rodeo cowboys: Conforming to masculine norms and helpseeking behaviors for depression. *Journal of Rural Mental Health*, 38, 20-35. <http://doi.org/10.1037/rmh0000008>

Kaplan Akilli, G. (2005). User satisfaction evaluation of an educational website. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4, 85-92. Geraadpleegd op 8 juli 2024, van <https://www.tojet.net/articles/v4i1/4111.pdf>

→ ***URL of DOI:** Voeg bij online artikelen niet uit databank de raadpleegdatum en URL toe aan het einde van de verwijzing. Heeft een artikel een DOI (stabiele link), gebruik deze dan in plaats van de URL en raadpleegdatum (zie voorbeeld Herbst).

→ **Ontbrekende nummers:** Heeft het tijdschrift geen afleveringsnummer, laat deze dan weg (zie voorbeelden).

Naslagwerk

(woordenboek, encyclopedie, e.a.)

Papier:

Achternaam auteur, voorletter(s) (jaar). *Titel boek*. Uitgever.

→ **Auteur onbekend?** Zet titel van boek vooraan.

Online:

Opgezocht woord/begrip (jaar, dag maand). In *Titel naslagwerk*. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <https://...>

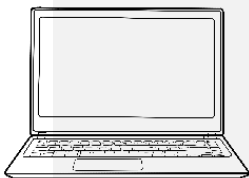
Diefstal. (2024, 26 mei). In *Wikipedia*. Geraadpleegd op 16 juli 2024, van <https://nl.wikipedia.org/wiki/Diefstal>

Plagiaat. (z.d.). In *Dikke van Dale*. Geraadpleegd op 16 juli 2021, van <https://hr.vandale.nl/zoeken/zoeken.do>

In de tekst: ("Diefstal", 2024), ("Plagiaat", z.d.)

Internetbron

(websites, online tekstbestanden, e.a.)

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar, dag maand). *Titel webpagina.*

Naam website. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <http://>

[Toonders, J. \(2019, 14 januari\). *Online marketing: een terugblik & de trends voor 2019.* Frankwatching. Geraadpleegd op 8 juli 2024, van <https://...>](#)

In de tekst: (Toonders, 2019)

→ **Periodiek:** Is een online artikel onderdeel van een periodiek (bv. krant/tijdschrift/e-journal) kijk dan bij onderdeel 'Tijdschriftartikel' of 'Krantenartikel'.

→ **Naam auteur en naam website hetzelfde?** Laat naam website weg.

→ **Naam auteur onbekend?** Noem naam organisatie of samenwerkingsverband. Ook onbekend? Begin bronvermelding met de titel (zie voorbeeld hieronder). Tip: Is de naam van de organisatie onduidelijk, kijk bij 'Over ons', 'Contact' of 'Colofon'.

[Man draagt vijftien kledingstukken om toeslag easyJet te voorkomen.](#)

(2019, 7 juli). NU.nl. Geraadpleegd op 8 juli 2024, van <https://...>

In de tekst: (Man draagt vijftien kledingstukken, 2019)

→ **Nieuwssite:** Is een online artikel óók in een papieren krant verschenen, verwijs dan als bij 'Krantenartikel'. Is een nieuwsbericht alleen online gedeeld, verwijs dan zoals bij een internetbron. Ontbreekt bij een nieuwswebsite de auteur begin dan de verwijzing met de titel. Zie voorbeeld NU.nl.

→ **Hele website:** Verwijs je naar een website als geheel, neem deze dan niet op in de bronnenlijst, enkel tussen haakjes in je tekst:

[Op de website van Hogeschool Rotterdam \(<http://hr.nl>\) vind je informatie over verschillende opleidingen.](#)

Gegevens uit

Databank

(Bv. MarketLine, NEN Connect, Cochrane)

Databank is de oorspronkelijke bron: Zijn de gegevens alléén verschenen in de databank en niet oorspronkelijk elders, verwijs dan op deze manier.

Toelichting: Vaak zijn artikelen in een databank óók verschenen zijn in een krant, tijdschrift of wetenschappelijk journal. Verwijs in dat laatste geval zoals bij (online) 'Tijdschriftartikel' of 'Krantenartikel'.

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). Titel van Document. *Naam databank.* DOI/Geraadpleegd op dag maand jaar, van <https://>

[MarketLine. \(2022\). Foodservice in the Netherlands \(Reference code 0176-2333\). *MarketLine Advantage.* Geraadpleegd op 18 juli 2023, van <https://advantage-marketline-com.hr.idm.oclc.org/Analysis/ViewasPDF/netherlands-foodservice-165903>](#)

[Ried, K., Fakler, P., & Stocks, N. P. \(2017\). Effect of cocoa on blood pressure. *Cochrane Database of Systematic Reviews.* <https://doi-org.hr.idm.oclc.org/10.1002/14651858.CD008893.pub3>](#)

In de tekst: (Marketline, 2022), (Ried et al., 2017)

→ **Naam auteur onbekend?** Noem naam organisatie of samenwerkingsverband. Ook onbekend? Begin bronvermelding met de titel.

→ **DOI:** Vermeld je een DOI (stabiele URL), dan mag je je raadpleegdatum weglaten.

Informele publicatie, zoals rapport

(rapport, brochure, folder,
richtlijn, jaarverslag,
persbericht, etc.)

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). *Titel van publicatie*
[Omschrijving]. Uitgever.

Kromhout, M., De Klerk, M., & Kornalijslijper, N. (Reds.). (2018). *Veranderde zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking* (SCP-publicatie 2018-17). Sociaal en Cultureel Planbureau. Geraadpleegd op 8 juli 2024, van <https://...>

Raad voor de Rechtspraak. (2016). *U wordt verdacht* [Brochure]. De Rechtspraak. Geraadpleegd op 1 juli 2024, van <https://...>

Van der Werff, S., Van Kesteren, J., Ter Weel, B., & Smits, T. (2021). *Gevolgen crisis op kwaliteit van werk* (Rapport 2020-85). SEO Economisch Onderzoek.

Voedingscentrum. (2005). *Dieet bij diabetes mellitus* (Brochure nr. 841).

In de tekst: (Kromhout et al., 2018), (Raad voor de Rechtspraak, 2016), (Van der Werf et al., 2021), (Voedingscentrum, 2005)

→ **Informele publicaties zijn:** Documenten die niet formeel zijn uitgegeven of niet commercieel verkrijgbaar zijn, zowel online als op papier. Dit wordt ook wel 'grijze literatuur' genoemd.

→ **Online:** Voeg de raadpleegdatum en URL toe aan het einde van de verwijzing.

→ **Organisatie hetzelfde als uitgever?** Dan vervalt de naam van de uitgever.

→ **Haken:** Tussen ronde haken () zet je gegevens ter identificatie, zoals een rapport- of brochurenummer. Tussen vierkante haken [] kun je ter verduidelijking een omschrijving van een bron toevoegen, bv. [Folder] [Brochure] [Persbericht] [Visitatierapport].

Proefschrift, Afstudeeropdracht, Stageverslag

Papier:

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). *Titel van publicatie*
[Omschrijving]. Naam hogeschool/universiteit.

Jager-Vreugdenhil, M. (2012). *Nederland participatieland: De ambitie van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de praktijk in buurten, mantelzorgrelaties en kerken* [Proefschrift]. Universiteit van Amsterdam.

In online databank (bv. LMS, HBO-Kennisbank):

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). *Titel van publicatie*
[Omschrijving, Naam hogeschool/universiteit]. Naam databank.

Kleij, V. (2017). *Positioneren of internal branding: Welke strategie moet MediaCenter kiezen* [Bachelor scriptie, Hogeschool Rotterdam]. HBO-Kennisbank.

Op website:

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). *Titel van publicatie*
[Omschrijving, Naam hogeschool/universiteit]. Naam website.
Geraadpleegd op dag maand jaar, van <https://>

Computerprogramma, App, Video game

Achternaam auteur, voorletter(s) (jaar). *Naam van programma* (Versienummer) [Omschrijving]. Uitgever. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <https://...>

Epic Games (2017). *Fortnite: Save the World* (PC versie) [Video game]. Warner Bros Interactive Entertainment.

NS Reizigers (2023). *NS International* (IOS Versie 6.6.2) [App]. Geraadpleegd op 18 juli 2023, van <https://apps.apple.com/nl/app/ns-international/id886645737>

In de tekst: (Epic Games, 2017), (NS Reizigers, 2023)

→ **Bekende software:** Voor standaard programma's is geen bronvermelding nodig. Bv. Word, Photoshop, SPSS, Sociale media apps.

→ **Auteur:** Noem bij auteur de auteursrechthebbende(n). Rechthebbende onduidelijk of hetzelfde als de uitgever? Begin dan je verwijzing met de naam van het programma.

→ **URL:** Is de URL onbekend laat deze dan weg.

Generatieve AI

(ChatGPT, Copilot, Gemini, e.a.)

Ontwikkelaar. (jaar). *Naam AI-tool* (Versie) [Generatieve AI]. <https://...>

Google. (2024). *Gemini* [Generatieve AI]. <https://gemini.google.com>

OpenAI. (2024). *ChatGPT* (Versie 3.5) [Generatieve AI]. <https://chat.openai.com>

In de tekst: (Google, 2024), (OpenAI, 2024)

→ Schrijf in je eigen tekst de naam van de tool (alléén) bij de 1° vermelding cursief. Bv. *ChatGPT* (OpenAI, 2024) is gebruikt voor... *ChatGPT heeft hierbij...*

→ **Enkel als schrijfhulp:** Bv. voor spelling- en grammaticale correcties. Vermeld het soort gebruik van de tool in je inleiding, verwijs in je tekst en de literatuurlijst.

→ **Anders gebruikt:** Verantwoord het soort gebruik. Verwijs in je tekst en de literatuurlijst. Neem óók het volgende op: Jouw input (prompts) en de (relevante) output van de tool. Opnemen in je tekst of bijlage, zo mogelijk als link. **Belangrijk!** Houd rekening met de richtlijnen van Hogeschool Rotterdam. Voorbeeld in de tekst: *Voor het opstellen van de onderzoeksvraag is gebruik gemaakt van ChatGPT* (OpenAI, 2024) met als prompt: "...".

Met bijlage: (OpenAI, 2024; zie Bijlage A voor de volledige transcriptie van de chat).

→ **Meer voorbeelden:** De APA richtlijnen uitgelegd: Generatieve AI.

Dataset

Eigenaar dataset. (jaar). *Naam van bestand* (Versienummer) [Dataset]. Uitgever. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <https://...>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022). *Elektriciteitsbalans; aanbod en verbruik* [Dataset]. Geraadpleegd op 17 mei 2022, van <https://data.overheid.nl/dataset/511-elektriciteitsbalans--aanbod-en-verbruik>

→ **Datasets zijn:** Onderzoeksgegevens (de ruwe data).

→ **Versienummer onbekend:** Laat het nummer dan weg.

→ **Uitgever zelfde als eigenaar:** Noem in dat geval alleen de eigenaar, zie voorbeeld.

Audiovisuele bron

(Tv-serie, YouTube, geluidsbestand, e.a.)

Achternaam auteur, voorletter(s) (Functie). (jaar of datum). *Titel* [Materiaalsoort]. Uitgever.

NewsPoliticsInfo. (2010, 4 april). *Martin Luther King's last speech: "I've been to the mountaintop"* [Video]. YouTube. Geraadpleegd op 8 juli 2021, van <https://www.youtube.com/watch?v=OehryJJC9Rk>

→ **Online:** Voeg je raadpleegdatum en de URL toe aan het einde van de verwijzing.

→ **Auteur:** Noem bij video de regisseur als auteur. Noem eventuele andere medewerkers, zoals producent(en), na de titel als: In Voorletter. Achternaam (functie).

→ **Citaat:** Noem in de tekst ook de tijdsaanduiding bv. (NewsPoliticsInfo, 2010, 0:43).

→ **Serie:** Gaat het om meer dan één aflevering, noem dan eerste en laatste jaar van verschijnen, bv. (2012-2014).

→ **Eén Aflevering:** Noem bij auteur de maker van de aflevering. Noem na de titel (zo mogelijk) afleveringsnummer en de maker van de hele serie. Voorbeeld:

Cendrowski, M. (Director). (2018, 6 oktober). *The conjugal configuration* (Seizoen 12, Aflevering 1) [Aflevering tv-serie]. In D. Goetsch, S. Holland, E. Kaplan, C. Lorre, S. Molaro, & B. Prady (Executive producers), *The big bang theory*. Chuck Lorre Productions; Warner Bros. Television.

Sociale Media

(TikTok, Instagram, X, e.a.)

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar, dag maand). *Inhoud bericht tot 20 woorden* [Omschrijving]. Naam website. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <http://>

Hogeschool Rotterdam Mediatheek [@Hrmediatheek]. (2020, 27 augustus). *Geen Hogeschoolpas? Geen probleem! In de mediatheek kun je nu ook boeken lenen met de #HogeschoolRotterdam #app. Ga naar de* [Foto]. Instagram. Geraadpleegd op 15 juli 2021, van <http://>...

IkRotterdam. (2021, 5 juli). *Memorymonday. Het nieuwe hart, 10 jaar terug.* ❤️ [Foto]. Facebook. Geraadpleegd op 15 juli 2021, van <http://>...

→ **Instagram, X, TikTok:** Noteer achter naam auteur [@gebruikersnaam].

→ **[Omschrijving]:** Hier kan je aangeven wat voor bestanden het bericht bevat, bv. [Video].

Digitale leeromgeving, Intranet

(Teams, HINT, LMS, e.a.)

Eigen onderzoeksresultaten

(Interviews, enquêtes, observaties)

Digitale leeromgeving, Intranet (bv. Teams, LMS, HINT):

Achternaam auteur, voorletter(s). (jaar). *Titel document* [Omschrijving]. Naam digitale leeromgeving. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <https://>...

→ **Toegang:** Verwijs alléén naar een digitale leeromgeving als je lezer ook toegang heeft, verwijs anders zoals bij 'Persoonlijke communicatie'.

→ **Eigen werk, verwijzen niet nodig:** Beschrijf onderzoek, participanten, periode en omstandigheden in je tekst.

→ **Privacy:** Anonimiseer waar nodig; bv.: *Participant A gaf aan...* (mannelijke participant, 40 jaar oud). *Een patiënt lichtte toe ... Van de 60 ondervraagde cliënten ...*

→ **Bijlage:** Neem je (geanonimiseerde) interviewtranscripten op in een bijlage, benoem deze dan bv. *Uit het interview in Bijlage A blijkt ...*

Persoonlijke communicatie

(Bron ontoegankelijk voor lezers)

In de tekst: (A. Achternaam, persoonlijke communicatie, dag maand jaar) Een van de onderzoekers gaf telefonisch aan dat het project “forse vertraging heeft opgelopen” (O. Onderzoeker, persoonlijke communicatie, 2 juli 2024).

Volgens mevrouw Bakker (persoonlijke communicatie, 12 juli 2024) ...

→ **Persoonlijke communicatie:** Dit is informatie die niet beschikbaar is voor de lezer o.a. een: gesprek, interview, e-mail, chat, les, cursus of vertrouwelijke documentatie zoals een patiëntendossier.

→ **Verwijs hierbij alleen in de tekst, niet in de bronnenlijst opnemen.**

Juridische bronnen

Bij juridische opleidingen worden verwijzingen doorgaans gemaakt volgens de ‘Leidraad voor juridische auteurs’ (Bastiaans et al., 2016). Onderstaande richtlijnen voor het verwijzen naar juridische bronnen zijn bedoeld voor studenten die hiervoor toch APA-richtlijnen moeten hanteren.

Wettekst online

Titel. (jaar, dag maand). Naam website. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <http://>

Auteurswet. (1912, 5 oktober). Overheid.nl. Geraadpleegd op 8 juli 2024, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001886>

In de tekst: (*Auteurswet*, 2014, Artikel 15, lid 3)

→ **Datum:** De datum is de dag van uitgifte. Zie hiervoor op overheid.nl onderaan de wettekst ‘Origineel slotformulier en ondertekening’.

→ **Artikelnummer:** In de verwijzing in tekst noem je het gebruikte artikelnummer.

→ **Boek/ website:** Alle Nederlandse wetten staan op de website wetten.overheid.nl. Staat de wettekst in een boek volg dan de richtlijnen voor verwijzen naar een boek.

Jurisprudentie

Instantie (jaar, dag maand). *ECLI.* Naam website. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <http://>

Rechtbank Den Haag. (2015, 6 november). *ECLI:NL:RBDHA:2015:12706.* Geraadpleegd op 14 juli 2024, van <https://edu.nl/jf78d>

In de tekst: (*Rechtbank Den Haag*, 2015)

Parlementair document

Kamerstukken I/II, stuknummer, volgnummer. (jaar, dag maand). Naam website. Geraadpleegd op dag maand jaar, van <http://>

Kamerstukken II, 31143, nr. 38. (2009, 9 februari). Overheid.nl. Geraadpleegd op 12 juli 2021, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31143-38.html>

In de tekst: In zijn brief aan de Tweede Kamer geeft minister Van der Laan (*Kamerstukken II, 31143, nr. 38, 2009*) aan dat...

→ **Kamerstukken:** Gebruik *Kamerstukken I* bij Eerste Kamer, en *Kamerstukken II* bij Tweede Kamer. In je tekst kan je vermelden dat het gaat om een wetsvoorstel, brief van de minister, memorie van toelichting, etc.

→ **Handelingen:** Verwijs naar notulen van de vergaderingen van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer als *Handelingen (I of II)*.

4. Tabel, figuur en afbeelding

Verwijs op 3 plekken als je een afbeelding (tabel, grafiek, foto, etc.) overneemt:

1. **In de tekst:** Nummer de afbeelding zodat je ernaar kan verwijzen in je tekst:
[In Figuur 1 is te zien dat ... Zie Tabel 3 voor ...](#)
2. **In de bronnenlijst:** Verwijs naar de bron waar de afbeelding uit afkomstig is.
3. **Bij de afbeelding:** Zet nummer en naam boven de afbeelding, de rest van de verwijzing eronder. Zet onder een afbeelding zo mogelijk ook wie het 'copyright' heeft. De naam van een afbeelding mag je aanpassen. Heb je een afbeelding gewijzigd, schrijf dan:
[Aangepast overgenomen uit...](#)

In je tekst

In Figuur 1 is te zien ...

Boven een figuur/tabel

Figuur 1. / Tabel 1.

Naam figuur

Onder een figuur/tabel

Opmerking. Overgenomen uit Titel (p. x) door A. Auteur, jaar, ([http://](#)). Copyright jaar, naam auteursrechthebbende.

In de bronnenlijst:

Standaardvermelding voor de bron van de afbeelding (bv. webpagina, boek artikel)

Uitzonderingen

→ **Afbeelding alleen genoemd:**

Verwijs je naar een afbeelding zonder deze over te nemen, dan gelden dezelfde regels als voor citeren van tekst.

→ **Afbeelding als illustratie:**

Gebruik je een afbeelding enkel als illustratie, bijvoorbeeld op je titelblad, zet dan onder het beeld een verwijzing ([Achternaam maker, jaartal](#)). Je kunt ook op de eerstvolgende pagina verwijzen als: [Omslagfoto: Achternaam maker, jaar](#).

Figuur 1.

Portret

Opmerking. Overgenomen uit *APA Verwijswijzer* (p. 14) door Kennis & Informatie, 2024. (<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/globalassets/mediatheek/downloads/apa7-verwijswijzer-hr.pdf>). Copyright 2024, Hogeschool Rotterdam.

5. Ontbrekende of afwijkende gegevens

- **Auteur of redacteur ontbreekt:** Noem de organisatie. Organisatie ook onbekend; zet de titel op de plaats van de 'Auteur'. Gebruik in het laatste geval bij de verwijzing in je tekst de titel tussen dubbele aanhalingstekens. Lange titels inkorten is toegestaan. (Zie tweede voorbeeld bij onderdeel 'Internetbron')
- **Datum ontbreekt:** Gebruik de afkorting voor 'zonder datum': [z.d.](#)
- **Samenwerkingsverband:** Bv. werkgroep, noem de naam van het samenwerkingsverband.
- **Organisatie gelijk aan de uitgever:** Zet naam van de uitgever op de plaats van 'Auteur'.
- **Uitgever ontbreekt:** Zet de naam van de organisatie op de plaats van 'Uitgever'. Organisatie ook onbekend: gebruik afkorting voor 'zonder uitgever': [z.u.](#)
- **Bron genoemd in bron:** Raadpleeg bij voorkeur de oorspronkelijke bron. Lukt dat niet, verwijs dan in je lopende tekst naar beide bronnen. Voorbeeld: ([Achterberg, 2010, in Berenburg, 2021, p. 21](#)). Verwijs in je bronnenlijst alléén naar de bron die jij zelf gebruikt hebt.

6. Internationale APA-regels

Deze handleiding gaat uit van de Nederlandse APA-regels.

Worden bij je opleiding de internationale (Engelstalige) APA-richtlijnen gevolgd, dan gelden de volgende afwijkende regels:

- **Tussenvoegsels:** Neem bij tussenvoegsels van achternamen de schrijfwijze (met of zonder hoofdletters) over zoals in de bron vermeld, bv. ([van der Vliet, 2018](#)), ([Von Vleet, 2019](#)).
- **Afkortingen:** Gebruik de Engelse afkorting voor 'no date' bij een ontbrekende publicatiedatum: [n.d.](#)
- **Raadpleegdatum:** Noteer je raadpleegdatum bij onlinebronnen als: [Retrieved month day, year, from https://](#)
- **Datumnotatie:** (Jaar, Maand dag), bv. ([2024, September 8](#))
- **Tijdschriftartikel:** Noem behalve het publicatiejaar ook de maand en dag, bv. ([2023, January 20](#)).

Checklist APA-richtlijnen

Algemeen

- Je hebt in de tekst en in de bronnenlijst verwezen.
- Alle verwijzingen in de tekst zijn terug te vinden in de bronnenlijst. Alle verwijzingen in de bronnenlijst zijn terug te vinden in de tekst. (Persoonlijke communicatie en eigen onderzoek uitgezonderd).
- In je tekst is duidelijk welke delen eigen werk zijn en welke zijn gebaseerd op andere bronnen. Dit geldt ook voor gebruikte afbeeldingen.
- Interpunctie (punten, komma's, spaties, etc.) is correct gebruikt in de tekst en in de bronnenlijst.
- Informatie die ontoegankelijk is voor je lezer: Je hebt in de tekst verwezen met: Naam, 'persoonlijke communicatie' en datum. Persoonlijke communicatie staat niet in de bronnenlijst. [Volgens mevrouw Ten Cate \(persoonlijke communicatie, 1 februari 2024\) ...](#)
- De publicatiedatum van een webpagina, de raadpleegdatum van een internetbron en de datum van persoonlijke communicatie zijn voluit geschreven: [1 september 2024](#).

Bronvermelding in de tekst

- Bronvermelding maakt onderdeel uit van de tekst en verwijst naar de bronnenlijst.
- Bronvermelding in voet- of eindnoten is binnen de APA-verwijsstijl niet toegestaan.
- Bronvermelding bevat de achternaam van auteur(s) (géén voorletters) en het jaartal.
- Twee auteurs: Gebruik & tussen de auteursnamen. Gebruik in je eigen tekst wel 'en': [\(Smit & De Boer, 2024\)](#). [Smit en De Boer \(2024\) beschrijven ...](#)
- Drie of meer auteurs: Noem alléén naam eerste auteur + et al.: [\(Smit et al. 2024\)](#)
- Volgorde van auteurs is gelijk aan die in de publicatie, niet alfabetiseren.
- Bij een parafraze geen aanhalingstekens gebruiken.
- Een citaat is ongewijzigd overgenomen en staat tussen dubbele aanhalingstekens.
- Een citaat van meer dan 40 woorden heeft géén aanhalingstekens en staat in een apart, ingesprongen tekstblok met erboven en eronder een witregel.
- Paginanummer in de verwijzing bij een citaat is verplicht, tenzij de bron geen paginanummers heeft: [\(Brand-Gruwel, 2019, p. 178\)](#)
- Bijlagen en afbeeldingen zijn genummerd en worden genoemd in de tekst. [Figuur 1, Bijlage A](#)

Bronvermelding in de bronnenlijst

- De bronnenlijst komt na de hoofdtekst en voor de bijlage(n).
- De bronnenlijst staat in alfabetische volgorde. Geen onderverdeling in type bronnen.
- Bij een bronvermelding langer dan één tekstregel de overige regels van de verwijzing laten inspringen (tab). Gebruik dubbele regelafstand voor de hele bronnenlijst, géén witregels.
- Elke 'type' bron heeft een andere manier van verwijzen. Een lezer kan zo zien of het gaat om een boek, internetbron, artikel, etc.
- In een verwijzing hoort minstens één deel *cursief* te zijn, welke hangt af van de bron.
- Achternamen en tussenvoegsels voluit schrijven. Géén voornamen vermelden, alleen voorletter(s). [Van der Schrijf, A.B.](#)
- Voor de laatste auteur komt een & teken: [Le Bor, A.D., De Smit, B., & Jansen, C.](#)
- Bij niet-auteurs (bv. redacteurs) de functie tussen haakjes vermelden. In de tekst: [\(Jansen, 2024\)](#). Bronnenlijst: [Jansen, A. \(Red.\). \(2024\)](#).
- Titel en ondertitel beginnen beide met een hoofdletter. Ze worden gescheiden door een dubbele punt. [Titel: Ondertitel](#). Tenzij er achter de titel een leesteken staat. [Titel! Ondertitel](#)
- Tweede of latere druk wordt tussen haakjes achter titel genoemd (niet cursief). Eerste druk wordt niet benoemd. [Titel \(2e druk\)](#).

Bronnenlijst

American Psychological Association (2020). Publication Manual of the American Psychological Association: The Official Guide to Apa Style (7th edition).

Werkgroep APA. (2021). De APA-richtlijnen uitgelegd: Een praktische handleiding voor bronvermelding in het hoger onderwijs (3^e herziene editie). Netwerk Auteursrechten Informatiepunten. Geraadpleegd op 18 juli 2024, van <https://edu.nl/7rgbc>

Werkgroep APA. (2024). De APA-richtlijnen uitgelegd: Generatieve AI (Versie 1.0). Netwerk Auteursrechten Informatiepunten. Geraadpleegd op 16 juli 2024, van <https://edu.nl/bjetj>

Kom kennis maken!

Kennis & Informatie
Hr.nl/mediatheek

“APA verwijswijzer: gebaseerd op APA-stijl 7^e editie”
door [Kennis & Informatie Hogeschool Rotterdam](#)
is gelicenseerd onder [CC BY-NC-SA 4.0](#)

HOGESCHOOL
ROTTERDAM

OeO | Kennis & Informatie
Hr.nl/mediatheek
mediatheek@hr.nl